

Пут у Витлејем

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
субота, 07 јануар 2012 21:59

Бадњи дан, кад су се - године нулте - персијски маги вођени звездом већ били прикучили „дому хлеба“, што на ивриту значи Бејт Лехем, Витлејем, и за њих је био предукус божићног загрљаја Бога и човека, како се то надахнут списима семиолога, математичара и свештеника Павла Флоренског, загинашег у Гулагу, пре неколико деценија неодољиво изразио митрополит Амфилохије. Но, Персијанци ће идући пут у значајнији поход у Свету Земљу доћи тек 614. године, направивши покољ какав ће тек донекле да понове крсташи године 1099, када ће Јерусалим да ослободе од ислама, а муслимане и све остале житеље Светог Града, укључујући и тамошње хришћане, од живота.

Персијанци ће у том свом походу ићи од једног до другог манастира у Јудејској пустињи, масакрирајући монахе, чије мошти - обично пуне просторије лобања и костију - до данас поносно показује сваки од обновљених манастира, којих је, авај, много мање данас него што их је било 614. године. Тада је ромејски цар Ираклије пошао на Персију да поврати Часни крст који су Персијанци однели из Светог Града и Персију тако страшно поразио да је она нестала као велика сила за наредних више од тринаест векова, вративши се на велика врата на светску сцену тек када је на чело Ирана 1979. године дошао ајатолах Хомеини.

Поразене крсташе ће пак у Светој Земљи заменити отоманска империја, која ће на другој страни Босфора, прешавши 1389. године преко Косова, стићи до Беча где ће бити поражена 1683. године, чиме ће почети њено опадање и пропаст. У смутном времену које је уследило султановом поразу под Бечом, шака Срба која се с доласком Турака слегла у катуне Црне Горе искористила је прилику и на Бадњи дан 1708. године искоренила своје сународнике који су примили веру освајача. На Цетињу су целу акцију - чији је резултат био толико неизвесан да се тадашњи митрополит Данило спремао да од Цетињског манастира направи црногорску Масаду - извела осморица људи, на име по Његошевом извештају, петорица браће Мартиновића, двојица владичиних послужитеља и Вук Бориловић.

Цела та епизода би била ништа више од полумитске основе за Горски вијенац, да није било Жан Пол Сартра. Корифеј генерације '68 је наине био члан Раселовог суда, самономинованог трибунала на чијем челу је био философ Бертран Расел а који је намеравао да буде „савест човечанства“ и судио између осталог САД за злочине у Вијетнаму. Спремајући оптужницу, Сартру се учинило да је „ратни злочин“ преслаба дефиниција за оно што Американци чине у Вијетнаму и околини, те је појам геноцида добро растегао у односу на дефиницију Рафаела Лемкина коју су усвојиле и Уједињене Нације 1948. године, те је Раселов суд осудио САД за геноцид над народом Вијетнама, што је било са одушевљењем прихваћено од слободоумних интелектуалаца тог времена.

Када су након Титове смрти у Југославији биле отворене табу теме историје, међу њима је можда главна била геноцид у Другом светском рату, а човек који се наметнуо као ауторитет на том пољу био је такође члан Раселовог суда - Владимир Дедијер. За невољу, он је са собом донео и Сартрову дефиницију геноцида и као последица тога у енормној литератури о геноциду насталој осамдесетих година у Југославији, у којој су били пољуљани сви ауторитети па и ауторитет УН и њених конвенција, холокауст, геноцид, ратни злочини и злочини против мира и човечности се не разазнају и не разликују, и „геноцид“ је постало све - од комунистичког робијања у Митровици и Голог отока до масакра усташа и четника на Блајбургу и Кочевском рогу.

У међувремену, пао је Берлински зид и идеали шездесет осме постали су „заповест дана“ у уједињеној Европи, што је најчешће симболизовано уласком једног од вођа париског маја 1968, Данијела Кон-Бендита, у Европски парламент. Босна је постала бојиште за вредности Нове Европе, и у њу су - према сопственим исказима - духовни потомци шездесетосмаша хрлили као Хемингвеј у Шпански грађански рат; Руанди и њених 800.000 побијених за само сто дана нико није био крив што није на сат и по времена лета од Париза. На крилима својих, сада добро етаблираних, епигона Сартр је са својом дефиницијом геноцида стигао у Хаг и даље знамо: Горски вијенац је од мистичног историософског спева замало постао хашки еквивалент *Mein Kampf*, а цетињски Бадњи дан с почетка осамнаестог столећа балканска верзија Кристалне ноћи.

Укратко, од осамдесетих година прошлог века је јавни дискурс на простору бивше Југославије толико контаминиран речју „геноцид“ да је она скоро изгубила значење, те није ни чудо када је 14. децембра ове године Хилари Клинтон са Атифете Јахјагом потписала Споразум о заштити и очувању одређених културних добара, при чему је Клинтонова назвала Грачаницу „српском и православном“, да нико од бројних коментатора овог догађаја није обратио пажњу на то да се у тексту Споразума геноцид у Другом светском рату спомиње чак два пута.

Наиме, Сједињене Државе потписују овакве споразуме са државама у којима своје културно наслеђе имају амерички грађани, нарочито они који су у САД дошли као жртве прогона и геноцида у Другом светском рату. Споразум Клинтон-Јахјага јесте инициран највећим делом скрнављењем јеврејског робља на Драгодану у Приштини, али одредница из Члана 1 каже да се Споразум односи на културно наслеђе „свих националних, верских и етничких група које живе или су живеле на овој територији и које су биле жртвама геноцида у Другом светском рату“.

Да се овај члан односи искључиво на Јевреје, не би било препреке да се уместо уопштеног појма „геноцид“ који се односи на све народе жртве употреби појам „холокауст“ који се односи само на Јевреје. Јевреја је додуше било релативно мало – неколико стотина на Косову и Метохији, а број им се био понешто увећао током рата онима који су из других крајева окупирани Југославије бежали у Јевреје много сигурнију италијанску окупациону зону. (И не само за њих: „већ су исти терали оно Срба што је остало још код својих домова да слободно могу посећивати цркве и молити се Богу, па чак сваке недеље црква је била пуна од Италијана“ посведочио је избеглица Чедомир Н. Билибајкић својевремено).

После капитулације Италије, и домаћи Јевреји и избеглице су постали жртвом прве акције албанске СС дивизије „Скендербег“, у чијем је дневном ратном извештају од 13. јула 1944. године написано: „Од 25. маја до 5. јула дивизија ‘Скендербег’ је ухапсила 510 Јевреја и Срба-комуниста“; Берген-Белсен је био коначна дестинација многим од њих.

Свакако да се делом формулација о геноциду односи и на Роме, о којима имамо најнепоузданије податке, јер их је било најтеже пописати, јер је геноцид над њима био стихијски и најмање планиран и, коначно, јер се он све донедавно најмање истраживао.

Но, све то оставља ипак довољно отворена врата да се у жртве геноцида на Косову и Метохији у Другом светском рату, поменути у Споразуму Клинтон-Јахјага, уброје и оних, према конзервативним проценама, десет хиљада систематски убијених српских жртава, те неких четрдесет хиљада Срба који су напустили италијанску, тридесет хиљада немачку и двадесет и пет хиљада бугарску окупациону зону, што је све променило слику етничког простора Косова и Метохије.

Пут у Витлејем

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
субота, 07 јануар 2012 21:59

На страну реминисценције и поређења с прошлошћу (у збегу у Пећкој Патријаршији је у Другом светском рату умрло стотину и двоје људи, што се ипак 1999. године није поновило, упркос бројно већем збегу), остаје наравно питање јесу ли и колико су САД вољне, спремне и у могућности да слово Споразума, утемељеног на историјској спознаји о геноциду над Србима на Косову и Метохији у Другом светском рату, као и на чињеници да „места на којима се обавља верска служба, места од историјског значаја, споменици, гробља и споменици умрлима“ на том простору припадају српској популацији избеглој пред геноцидом у САД, спроведу у дело и заштите, јер су „забринуте да пропадање или нестајање предмета културног наслеђа представља осиромашење културног наслеђа свих нација света“.

Како год било, за загрљајем Бога и човека у „дому хлеба“ уследио је покољ дванаест хиљада витлејемске деце на коју је Ирод посумњао да је међу њима нови цар који ће га збацити; хоће ли за прокламацијама добрих намера и права уследити нови март 2004, или ће се наћи неко ко ће опет да пуни храмове као што су то чинили италијански војници у своје па и у наше време, осведочићемо се сами, чиме историја Косова и Метохије неће бити ништа мање библијска.

(Аутор је епископ липљански и викар Патријархов)